

Spis treści

Wstęp	XIII
Wykaz skrótów	XVII
Wykaz literatury	XXIII
Część I. Komentarz praktyczny z przeglądem orzecznictwa	1
Rozdział 1. Pojęcie i rodzaje umów elektronicznych	5
1. Postęp technologiczny a efektywność regulacji prawnych w zakresie e-umów	5
2. Geneza podpisu elektronicznego oraz handlu elektronicznego	7
3. Podstawa normatywna i definicja umowy zawieranej na odległość	9
4. Podpis elektroniczny a umowa elektroniczna	10
4.1. Geneza instytucji podpisu elektronicznego w UE i Polsce	10
4.2. Definicja podpisu elektronicznego na gruncie rozporządzenia eIDAS	11
4.3. Zaawansowany podpis elektroniczny (AES)	11
4.4. Istota kwalifikowanego podpisu elektronicznego (QES)	13
4.5. Skutki prawne złożenia e-podpisu oraz uznawalność usług zaufania w UE	14
4.6. Weryfikacja ważności kwalifikowanego podpisu elektronicznego	15
5. Definicja umowy elektronicznej	15
5.1. Definicja legalna umowy elektronicznej	15
5.2. Definicja doktrynalna umowy elektronicznej	16
5.3. Cechy umów elektronicznych	19
6. Typy umów elektronicznych	20

6.1. Uwagi wstępne	20
6.2. <i>Mere conduit, store and forward, caching, hosting</i> – usługi świadczone drogą elektroniczną	20
6.2.1. Charakterystyka usługi <i>mere conduit</i>	20
6.2.2. Charakterystyka usługi <i>store and forward</i>	21
6.2.3. <i>Caching</i>	22
6.2.4. <i>Hosting</i>	23
6.2.5. Usługi świadczone drogą elektroniczną	24
6.3. Umowy o chmurę obliczeniową	25
6.3.1. Istota usługi chmury obliczeniowej	25
6.3.2. Charakterystyka usługi <i>Software as a Service</i> (SaaS)	26
6.3.3. Charakterystyka usługi <i>Infrastructure as a Service</i> (IaaS)	26
6.3.4. Charakterystyka usługi <i>Platform as a Service</i> (PaaS)	27
6.4. <i>Smart contract</i>	28
6.5. Istota elektronicznej umowy spółki – portal S24	29
6.5.1. Wymogi prawne dotyczące zawarcia elektronicznej umowy spółki	29
6.5.2. Urzędowe wzorce umów	30
6.5.3. Zalety e-umowy spółki	30
6.6. Charakterystyka licencji <i>click wrap</i>	30
6.7. Umowy licencji <i>Creative Commons 3.0 Polska</i>	31
6.7.1. Definicja licencji <i>Creative Commons</i>	31
6.7.2. Elementy treści umowy <i>Creative Commons</i>	31
6.7.3. Uznanie autorstwa – BY	32
6.7.4. Użycie niekomercyjne – NC	32
6.7.5. Na tych samych warunkach – SA	33
6.7.6. Bez utworów zależnych – ND	33
6.7.7. Rodzaje umów <i>Creative Commons</i>	34
7. Przegląd orzecznictwa	34
8. Umowa o treści cyfrowe – szczególnie rodzaj umowy elektronicznej	35
8.1. Pojęcie treści cyfrowej	35
8.1.1. Zagadnienia wstępne	35
8.1.2. Pojęcie treści cyfrowej w europejskich projektach	38
8.1.3. Treść cyfrowa w polskim prawie	40
8.2. Kwalifikacja umowy o treści cyfrowe	42

8.2.1. Zagadnienia wstępne	42
8.2.2. Rodzaje umów o treści cyfrowe	43
8.2.3. Umowa o treści cyfrowe na trwałym (fizycznym) nośniku	43
8.2.4. Umowa o treści cyfrowe w postaci elektronicznej	46
8.2.5. Umowa o treści cyfrowe w projekcie dyrektywy o treściach cyfrowych	48
8.2.6. Odstąpienie od umowy o treści cyfrowe	49
8.3. Prawo właściwe dla umów o treści cyfrowe	50
Rozdział 2. Zawieranie umów elektronicznych	57
1. Zawieranie umów elektronicznych	57
1.1. Uwagi wprowadzające	57
1.2. Sposoby zawierania umów elektronicznych	58
1.3. Postać elektroniczna oświadczenia woli a forma elektroniczna czynności prawnych	59
1.3.1. Oświadczenie woli w postaci elektronicznej	59
1.3.2. Forma elektroniczna czynności prawnych	60
1.3.3. Skutki niezachowania formy elektronicznej lub dokumentowej	62
1.3.4. Chwila złożenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej	64
1.3.5. Przegląd orzecznictwa	66
1.4. Chwila i miejsce zawarcia umowy elektronicznej	68
1.4.1. Uwagi wstępne	68
1.4.2. Tryb ofertowy	68
1.4.3. Oferta elektroniczna a zaproszenie do zawarcia umowy	70
1.4.4. Tryb negocjacyjny	72
1.4.5. Tryb aukcyjny/przetargowy	73
1.4.6. Przegląd orzecznictwa	76
1.5. Wzorce umowne w umowach elektronicznych	78
2. Umowy elektroniczne zawierane z konsumentami	83
2.1. Pojęcie konsumenta w kontekście umów elektronicznych	83
2.1.1. Ustawowa definicja konsumenta i jej elementy	83
2.1.2. Przegląd orzecznictwa	89
2.2. Charakterystyka umów elektronicznych jako umów zawieranych na odległość	90

2.3. Obowiązki przedsiębiorcy zawierającego umowę elektroniczną z konsumentem	95
2.3.1. Obowiązki informacyjne poprzedzające zawarcie umowy elektronicznej	95
2.3.2. Obowiązki informacyjne wynikające z art. 17 PrKonsU	107
2.3.3. Treść umowy a ochrona konsumenta	113
2.3.4. Klauzule niedozwolone w umowach elektronicznych	115
2.3.5. Przegląd orzecznictwa	119
3. Umowy elektroniczne zawierane między przedsiębiorcami	122
3.1. Zagadnienia wstępne – charakterystyka umów elektronicznych zawieranych między przedsiębiorcami	122
3.2. Reżim prawny umów elektronicznych między przedsiębiorcami	122
3.2.1. Uwagi wstępne	122
3.2.2. Modyfikacyjne przyjęcie oferty	123
3.2.3. Związanie pismem potwierdzającym	124
3.2.4. Milczące przyjęcie oferty	125
3.2.5. Zbieg wzorców	125
3.2.6. Wyłączenie ograniczenia dowodowego przy niezachowaniu formy <i>ad probationem</i>	126
3.3. Przegląd orzecznictwa	126
Rozdział 3. Wykonanie umów elektronicznych	131
1. Wprowadzenie	131
2. Sposób wykonania umowy w kontekście kryteriów kwalifikacji umowy jako elektronicznej	133
3. Zarys charakterystyki umów elektronicznych z punktu widzenia postaci świadczenia	139
4. Kryteria należytego wykonania zobowiązania powstającego z umowy elektronicznej	144
4.1. Uwagi wstępne	144
4.2. Treść zobowiązania powstającego z umowy elektronicznej	146
4.2.1. Uwagi wstępne	146
4.2.2. Treść umowy elektronicznej z punktu widzenia wykonania zobowiązania	149

4.2.3. Normy prawne odnoszące się do treści zobowiązania powstającego z umowy elektronicznej	157
4.3. Wykonanie zobowiązania wynikającego z umowy elektronicznej a kodeksowe kryterium celu społeczno-gospodarczego zobowiązania	164
4.4. Rola zasad współżycia społecznego z punktu widzenia należytego wykonania zobowiązania wynikającego z umowy elektronicznej	166
4.5. Rola ustalonych zwyczajów z punktu widzenia należytego wykonania zobowiązania wynikającego z umowy elektronicznej	169
4.6. Obowiązek współdziałania wierzyciela z dłużnikiem przy wykonaniu zobowiązania	172
5. Wymóg działania dłużnika z należytą starannością przy wykonywaniu zobowiązania z umowy elektronicznej	173
6. Aspekt podmiotowy wykonania zobowiązań z umów elektronicznych	175
7. Miejsce i termin wykonania zobowiązań z umów elektronicznych. Zarys problematyki	176
8. Dokumentowanie spełnienia świadczenia w zobowiązaniach z umów elektronicznych	180
9. Wykonanie umów elektronicznych w warunkach zautomatyzowania obrotu kontraktowego	182
9.1. Uwagi wstępne	182
9.2. Zagrożenia związane z wykonywaniem zautomatyzowanych umów elektronicznych	183
9.3. Specyfika wykonywania umów w ramach tzw. Internetu rzeczy	183
9.4. Tak zwane umowy semantyczne	184
9.5. Tak zwane inteligentne umowy (<i>smart contracts</i>)	185
10. Przegląd orzecznictwa	186
Rozdział 4. Prawo właściwe dla umów elektronicznych	189
1. Zagadnienia wstępne	189
2. Czynność prawna wyboru prawa	191
3. Rodzaje wyboru prawa	193
4. Charakter prawny wyboru prawa i jego przedmiot	194
5. Ważność, skuteczność materialna i formalna wyboru prawa ...	195

Spis treści

6. Skutki wyboru prawa	196
7. Ograniczenie wyboru prawa	196
8. Klauzule usztywniające właściwość prawa	199
9. Stosowanie prawa wybranego	199
10. Brak wyboru prawa dla umów elektronicznych	200
11. Prawo właściwe dla umów elektronicznych w przypadku braku wyboru prawa	203
12. Zasada charakterystycznego świadczenia	206
13. Zasada najściślejszego związku	207
13.1. Uwagi ogólne	207
13.2. Klauzula korygująca	208
13.3. Klauzula uzupełniająca	209
14. Umowy konsumenckie	211
14.1. Uwagi wstępne	211
14.2. Spełnienie warunków z art. 6 ust. 1 rozporządzenia Rzym I	211
14.3. Prawo właściwe dla umów konsumenckich w przypadku braku wyboru prawa	213
15. Przegląd orzecznictwa	213
Rozdział 5. Jurysdykcja w sprawach sporów z umów elektronicznych	215
1. Wstęp	215
2. Umowy jurysdykcyjne a ustanowienie jurysdykcji przez wdanie się w spór	221
3. Jurysdykcja ogólna	229
4. Jurysdykcja szczególna	234
4.1. Łącznik miejsca wykonania zobowiązania	234
4.2. Łącznik miejsca, w którym znajdują się filia, agencja lub inny oddział	239
5. Jurysdykcja w sprawach konsumenckich oraz jurysdykcja wyłączna w sprawach konsumenckich	241
6. Zawisłość sporu a jurysdykcja wyłączna wynikająca z umowy jurysdykcyjnej	250
7. Roszczenia z umów, umowa prorogacyjna i derogacyjna na gruncie KPC	254
8. Ustalanie jurysdykcji w sprawach dotyczących umów o treści cyfrowe	256
9. Przegląd orzecznictwa	260

Rozdział 6. Dowody zawarcia umowy elektronicznej	263
1. Zagadnienia wstępne	263
2. Weryfikacja autentyczności i prawdziwości umów elektronicznych	266
3. Postępowanie dowodowe w przypadku zawarcia umowy elektronicznej	271
4. Wnioski	277
Rozdział 7. Elektroniczny arbitraż	281
1. Uwagi wstępne	281
2. Zapis na sąd polubowny – pojęcie, charakter prawny i forma	283
3. Chwila wszczęcia postępowania przed sądem arbitrażowym	295
4. Miejsce postępowania arbitrażu elektronicznego	299
5. Postępowanie przed elektronicznym sądem arbitrażowym – e-rozprawa i postępowanie dowodowe	301
6. Rozstrzygnięcie sporu – forma wyroku (ugody) i jego treść ...	306
Rozdział 8. Umowy elektroniczne w obrocie międzynarodowym	313
1. Wprowadzenie. UNICITRAL i jej historia	313
1.1. Geneza Komisji	313
1.2. Skład i organizacja Komisji	314
1.3. Członkostwo Polski w Komisji	316
1.4. Rola Komisji	316
2. Efekty prac UNICITRAL	317
2.1. Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (konwencja wiedeńska)	317
2.1.1. Geneza Konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów	317
2.1.2. Struktura Konwencji	317
2.2. Prawo modelowe o handlu elektronicznym	318
2.2.1. Zakres związania regulacji	318
2.2.2. Cele regulacji i wpływ na inne regulacje prawne	319
2.2.3. Rola Prawa Modelowego	319
2.3. Konwencja Narodów Zjednoczonych o wykorzystywaniu komunikacji elektronicznej w kontraktach międzynarodowych	320

2.3.1. Geneza Konwencji	320
2.3.2. Rozwiązania pozakonwencyjne	320
2.3.3. <i>Ratio legis</i> Konwencji	321
2.3.4. Zakres stosowania Konwencji	322
2.3.5. Przesłanki negatywne stosowania Konwencji	322
2.3.6. Wytyczne interpretacyjne	323
2.3.7. Forma umowy	323
2.3.8. Miejsce i czas zawarcia umowy	324
2.3.9. Skutki prawne formy elektronicznej	324
2.3.10. Rola i skutki przyjęcia Konwencji	324
Część II. Wzory umów elektronicznych i innych e-pism	327
Rozdział 1. Internetowe regulaminy	329
1. Regulamin sklepu internetowego	331
Załącznik Nr 1 do regulaminu	340
Wzór pouczenia o odstąpieniu od umowy	340
Załącznik Nr 2 do regulaminu	343
Wzór formularza odstąpienia od umowy	341
2. Regulamin akcji promocyjnej	344
Rozdział 2. Pisma związane z polubownym rozwiązywaniem sporów	349
1. Zapis na sąd polubowny sporu przyszłego za pomocą środków porozumiewania się na odległość (np. e-mail, sms)	351
2. Zapis na sąd polubowny sporu istniejącego za pomocą środków porozumiewania się na odległość (np. e-mail, sms)	352
3. Wezwanie na arbitraż za pośrednictwem poczty e-mail	353
Rozdział 3. Umowy dotyczące własności intelektualnej w sieci	355
1. Ogólne warunki świadczenia oprogramowania w postaci usługi (<i>software as a service</i>)	357
2. Umowa licencji <i>click-wrap</i>	363
3. Umowa udzielenia licencji na rozpowszechnienie utworu w Internecie	365
4. Umowa o rozpowszechnienie nagrania na platformie vod ...	369

Część III. Aneks	373
1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)	375
2. Ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)	376
3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.)	389
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.Urz. UE L Nr 304, s. 64 ze zm.) ...	390
5. Ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1829 ze zm.)	397
6. Ustawa z 30.5.2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 683)	398
7. Ustawa z 2.3.2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1225 ze zm.)	411
8. Ustawa z 18.7.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1219)	414
9. Ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1577)	415
10. Ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 700 ze zm.)	417
11. Ustawa z 23.8.2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 3 ze zm.)	418
12. Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)	419
13. Rozporządzenie Rady (WE) Nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L Nr 12, s. 1 ze zm.)	424
14. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L Nr 351, s. 1 ze zm.)	428

Spis treści

15. Rozporządzenie (WE) Nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.Urz. UE L Nr 399, s. 1 ze zm.)	439
16. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z 17.6.2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.Urz. UE L Nr 177, s. 6 ze zm.)	441
17. Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu dnia 11.4.1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286 ze zm.)	445
Indeks rzeczowy	449